

YASHIL

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№6

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB[®]
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

OpenAIRE

ROAD

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

BASE

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

Crossref

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Elektron nashr. 1675 sahifa.

E'lon qilishga 2025-yil 1-iyunda ruxsat etildi.

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldix'o'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayeich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.

MUNDARIJA

O'zbekistonda yashil iqtisodiyotni shakllantirishda xitoy va rossiya investitsiyalarining qiyosiy tahlili.....	20
Malikov Numonjon Kamalovich	
Raqamli texnologiyalarning makroiqtisodiy barqarorlikka ta'siri	26
Sherzod Rajabov, Istora Abdusalomova	
Reducing inequality through human capital development: a comparative analysis of policies in the european union and uzbekistan	30
Ilxomjonov Jaxongir Alisher o'g'li	
Hududiy raqamli infratuzilmaning xizmat ko'rsatish sektoriga ta'siri: samarqand viloyati misolida	39
Musinov Dilshod Sultanovich	
Ways to improve quality in hotels through digital technologies	44
N.A. Rakhmonova	
Проблемы и пути внедрения механизма налогового стимулирования центров инновационного роста нового узбекистана.....	48
Умаров Б. С.	
Влияние протекционистской политики на инвестиционные стратегии промышленных предприятий.....	55
Ёдгоров Сардорбек Самадович	
Fiskal siyosat tahlili: aholi bandligi; aholi daromadlari; soliqqa tortish.....	61
Isroilov Boxodir Ibragimovich, Navruzova Farog'at Abdihamid qizi	
Problems in entrepreneurial potential development: a comprehensive analysis of contemporary barriers and challenges	67
Baxtiyor Xabibullayev Abdulvoxid o'g'li	
Tijorat banklarida aholi omonatlarining jozibadorligini oshirishning metodologik asoslari va amaliy yo'nalishlari	73
Xakimov Zoxid Norbo'tayevich	
To'lov aylanmasining mohiyatini aniqlashda to'lov va to'lov oqimlarining roli.....	78
I.F.Sayfiddinov	
Moliyaviy inklyuzivlikni ta'minlovchi samarali soliq siyosati.....	83
Artikov Ne'matulla Abdusalamovich	
Youth, digital finance, and the gig economy in uzbekistan	86
Akmal Boymurodov	
Aktsiyadorlik jamiyatlari korporativ boshqaruvda qaror qabul qilishda raqamli texnologiyalardan foydalanish masalalari	91
Xabibullaeva Shirinxon Tohir qizi	
В условиях трансформации обеспечение развитие образования и нуки в сфере подготовки управленческих кадров	98
Суюнов Дилмурод Холмурадович	
Ипотечное кредитование как инструмент социальной политики в узбекистане	104
Базарова Нигора Равшановна	
Kichik biznes subyektlari tomonidan hudud aholisi bandligini ta'minlashning ijtimoiy va iqtisodiy natijalari.....	110
Ergasheva Nigora Abdigapparovna	
Kichik korxonalar istiqbolli hududlarda sanoat ishlab chiqarish holati dinamikasi.....	114
Xonto'rayev Obbosxon Kamolxon o'g'li	
Banklarning aktivlarini daromadliligini oshirish yo'llari	118
Elbusinova Umida Khamidullaevna	

Ekologik omillar o'zgarishining dehqon xo'jaliklari yalpi hosiliga ta'siri	123
Otamurodova Dildora Abdukrimovna	
O'zbekiston tijorat banklarining yashil iqtisodiyotdagi o'rni	128
Eshev Furqat A'zamovich, Ibragimova Feruza Axtamovna, Jumanazarova Malika Baxtiyorovna, Raxmatova Mohina Dilmurod qizi	
Использование интеллектуальных технологий в процессе обслуживания клиентов банка	132
Хашимова Дилёра Пахритдиновна	
Innovatsion faoliyatning moliyaviy rag'batlantirish va boshqaruv samaradorligini belgilovchi omil va jihatlari.....	138
Baxriddinov Nodirbek Zamirdinovich	
Import tovarlari bo'yicha aksiz solig'ini undirishning nazariy asoslari.....	143
Abdurasulov Murodjon Bahrom o'g'li	
Роль цифровых валют центральных банков в модернизации платёжной инфраструктуры: мировой опыт и перспективы Узбекистана	150
Срожиддинова З.Х., Тухтасинова Д.Н.	
Tijorat banklarida chakana to'lov tizimlarini nazariy asosi.....	155
Sultonov Davronjon Rustam o'g'li	
Tikuv-trikotaj korxonalarida raqobatbardoshlikni oshirishda strategik menejmentning roli	161
Mamatraimov Islom Mamanazarovich	
Ta'lim, ekologiya va raqamlashtirish sohalarida bolalar va o'smirlar turizmini integratsiyalash: xalqaro tajribalar va O'zbekiston.....	170
Islomova Dilrabo Salomovna	
Iqtisodiy masalalarni matritsalar nazariyasi asosida modellashtirish va python dasturlash tilida yechish.....	175
Tojiyev Ilhom Ibraimovich, To'rayeva Feruza Dilmurodovna, Namozova Barchinoy G'ayrat qizi, Baxronova Zuhra Otaniyoz qizi	
Pul bozori barqarorligini ta'minlashda tijorat banklarida likvidlikni boshqarish samaradorligi	188
Sattorova Nasiba G'aniyoz qizi	
The role of digitalization of healthcare in the implementation of the safe city project	192
Akbarjon Iminov	
Аутоиммунные поражения центральной нервной системы, возникающие после стрептококковой инфекции	198
Умарова Саодат Сулаймоновна, Нормакматов Бахтиёр Ботиралиевич	
Iqtisodiyotiga yo'naltirilgan investiyalar tahlili.....	204
Namozov Olim Botirovich	
Creating a favorable climate for investment in agriculture	209
U.I.Djumaniyazov, B.J.Mirzaev	
Davlat ishtirokidagi korxonalarni korporativ boshqaruvni xalqaro standartlari asosida takomillashtirish	214
F.Djalilov	
Davlat tibbiyot tashkilotlarida ish beruvchining fuqarolik javobgarligini majburiy su'gurt qilish xarajatlarini hisobi.....	222
Kuliboyev Azamat Shonazarovich	
O'zbekistonda bank operatsion xarajatlari buxgalteriya hisobi.....	227
Qurbonova Sitara Vahobjon qizi	
O'zbekistonda kichik biznes va tadbirkorlik subyektlarini rivojlantirishning strategik yo'nalishlari.....	233
Musayev Ozodjon Shavkat o'g'li	
Пути обеспечения стабильного экономического роста в условиях перехода к зелёной экономике, совершенствования государственной экономической политики и повышения эффективности внедрения принципов цикличной экономики.....	237
Худайбергенова Адалат Негматуллаевна, Убайдуллаев Сирожиддин Жамшидович, Файзиёва Хамида	

Кудратовна, Эшбоев Миржалол Бахромович	
O'zbekiston sanoatining iqtisodiy holatini baholash	241
Mamanazarov Oybek Shomurodovich	
Maktabgacha ta'limda tayanch kompetensiyalarni shakllantirishda matematika va savod asoslarining didaktik yechimlari.....	247
Mingboyeva Guldorxon Maxmudovna	
Soliq tizimida soliq riskini baholash uslubiyoti.....	252
Nasimov Ravshanjon Azimovich	
Budjetni rejalashtirish tizimida jismoniy shaxslar daromadlari bo'yicha prognozlashni takomillashtirishning metodologik asoslari	260
Babaev Shavkat Bayramovich	
Понятие и сущность денежного потока в системе финансового управления.....	267
Машарипова Шахло Адамбаевна	
Yashil mehmonxonalarda strategik tahlil metodologiyasi	274
Rasulova Nigora Yusupovna	
Цифровая трансформация: новые возможности и современные тенденции в управлении бизнесом и инвестициями.....	279
Баратова Динора Алишеровна	
Mehmonxonalarda xizmat ko'rsatishning sifati va samaradorligini baholash.....	283
Ikromov Akbar Farxod o'g'li	
Модель внедрения open banking в Узбекистане: предложение на основе международного опыта и локальных особенностей.....	288
Камалов Шухрат Камалович, Аскарова Дилором Хожимуратовна, Баходиров Жасурбек Олёрбек ўғли, Маликов Шохрух Шокирович, Тенгелова Фарангиз Мажид кизи	
O'zbekistonda islom moliyasini joriy qilishning yo'llari	295
Ashurbayev Farrux Alisher o'g'li, Tuxsanov Eldor Dilmurod o'g'li	
AQSH tajribasiga ko'ra eksportni iqtisodiy o'sishga tasiri	299
D.E.Qarshiev	
Iqtisodiyotni tartibga solish orqali aholi farovonligini oshirishning ahamiyati	304
Berdibekov A.	
Mamlakat iqtisodiyotini rivojlantirish va aholi moliyaviy savodxonligini oshirishda inklyuziv molianing ahamiyati.....	308
Latipova Shaxnoza Maxmudovna	
Problems of the financial mechanism influence for stable and inertial development of enterprises.....	313
Zaynalov Jakhongir Rasulovich, Alieva Susanna	
Tibbiyot turizmni rivojlantirish va uning salohiyatini iqtisodiy baholashning ilmiy va uslubiy asoslari	317
Vofaxojayeva Dilafruz Marufovna	
Turistik destinatsiyalar va raqamli marketing texnologiyalari orqali turizm barqarorligini transformatsiya qilish	322
Nurmuhammadxon Oppoqonov	
Kichik va o'rta biznes moliyaviy barqarorligining kambag'allikni kamaytirishdagi ahamiyati.....	327
Djamalov Xasan Numanjanovich	
Qoraqalpog'iston respublikasida turizmni rivojlantirishning tashkiliy va iqtisodiy salohiyatini baholash.....	335
Xoshimov Baxrom Baxadirovich	
O'zbekiston turizm sektorida tog' turizmining ulushi.....	343
Alimov Abduvakil Komil o'g'li	
O'zbekiston respublikasida investitsiya faoliyatini moliyaviy boshqarish va bunda xorij tajribasi.....	348
Ismailov Dilshod Anvarjonovich	

Tadbirkorlik faoliyatini samarali boshqarishda raqamli texnologiyalardan foydalanishning holati.....	354
Sattarov Xayrulla Fayzullayevich	
Tadbirkorlik faoliyatida innovatsiyalarni rivojlantirish strategiyasini tanlash va asoslash	358
Shakirova Madinaxon Gafurdjanovna	
O'zbekistonning xalqaro valyuta-moliya tashkilotlari bilan o'zaro hamkorlik aloqalarini mustahkamlash yo'nalishlari.....	362
Gulmurodova Marjona Olimjon qizi, Turg'unova Zohida Shavkat qizi, Umida Yuldasheva	
Jismoniy shaxslarning daromadlarini soliqqa tortish tartibini takomillashtirish.....	367
Bobomurotova Manzura Panji qizi	
Aksiyadorlik jamiyatlari va qimmatli qog'ozlar bozori o'rtasidagi iqtisodiy munosabatlar	372
Berdaliyev Javohir Jahongir o'g'li	
Farg'ona viloyati mahallalarida tadbirkorlikni va hunarmadchilikni rivojlanishi holati tahlili	379
Tuxtasinov Zafarjon Odiljonovich	
Проблемы охраны окружающей среды и формирования «зеленой экономики»	389
Ёдгорова Мухайё Шухратовна, Иминова Наргиза Акрамовна	
The evolution of passenger transport in uzbekistan and its impact on economic growth.....	392
Naubetova Ziyada Niyet kizi	
Davlat tibbiyot tashkilotlarida ish beruvchining fuqarolik javobgarligini majburiy sug'urta qilish xarajatlarining hisobi.....	397
Kuliboev Azamat Shonazarovich	
Jahon sug'urta amaliyotining O'zbekiston sug'urta bozorining rivojlanishiga ta'siri	402
Kuvatova Dinara Anvarovna	
Milliy iqtisodiyotda xorijiy investitsiyalarning ahamiyati va ta'sir mexanizmlari	406
Abdullayev Zoxid Xolxo'jayevich	
Xaridorlar bilan hisob-kitoblar auditida moliyaviy tahlil usullarini qo'llash xususiyatlari.....	411
Sagimbaev Sultanbek Turdibay o'g'li, Sultamuratov Qallibek	
The function and value of commercial banks in fostering capital market growth	416
Isakov Janabay Yakipbaevich	
Raqamli texnologiyalarning korxonalar risk boshqaruvidagi rolini swot tahlili orqali tadqiq etishning ahamiyati	427
Tojimatov Izzatbek Ikromali o'g'li	
The state and development trends of business process auditing in joint-stock companies in uzbekistan.....	439
Utegenova Sarbinaz Turdimuratovna	
Mamlakatimizda amaldagi budjetlararo munosabatlarning tartibi hisobi, hamda uning ahamiyati	444
Tuxsanov Eldor Dilmurod o'g'li, Saydullayeva Zeboxon Shukrilla qizi	
Qurilish materiallari sanoatida innovatsion klasterlarni boshqarishni takomillashtirish	462
Xaydarova E'zoza Shukurullayevna, Li Zin Bo	
Barqaror rivojlanish va yashil iqtisodiyotning mamlakatimizda so'nggi yillardagi oshib borayotgan ahamiyati	467
Bahodirova Mohigul	
Conceptual framework for boosting the financial and economic performance of investment projects in industrial enterprises.....	472
Sarriev Kahraman Ramatullaevich	
Bandlik va ayollar tadbirkorligi	477
Ibodullayeva M.S.	
Mamlakatimiz yalpi ichki mahsulotini ekonometrik prognozlash.....	482
A'zamov Musurmon Axmadovich, Islomov Javohir	

Eksport siyosatini tadbirkorlik faoliyati rivojlanishiga ta'siri	488
Suvonov Ibrohim Izbosarovich, Abdug'aniyev Murodjon Shavkat o'g'li	
Aholini ish bilan ta'minlashda qishloq aholisini mehnat salohiyatidan foydalanish.....	492
Noiba Qodirova Maxmud qizi	
Yashirin iqtisodiyotni kamaytirishda rasmiy bandlik va moliyaviy munosabatlarni rivojlantirish	497
Xalimbetov Farxad Bagibekovich, Reyimberdiyev Baburbek Adilbek o'g'li	
Analysis of touristic potential and capacity of ecotourism sites	501
Abdurakhmanova Akida Faizulla kizi	
Xorijiy investitsiya ishtirokidagi korxonalarni moliyalashtirishni takomillashtirish.....	509
Salohiddinov Jaloliddin	
Infratuzilma va bozor infratuzilmasi tushunchalarining nazariy tavsifi	516
G'aniyev Botir Baxtiyorovich	
O'zbekiston va xorijiy davlatlarda aksiyadorlik jamiyatlarining qimmatli qog'ozlar orqali kapital yig'ish strategiyalari	520
Dilnozaxon Muxitdinova	
Iqtisodiy inqiroz paytida korxonalarda likvidlikni boshqarish strategiyalari	527
Abdusalomova Nodira Bakhodirovna, Jabborova Sevinch Xusanovna	
O'zbekistonda islomiy mikromoliyaviy xizmatlar orqali ish bilan bandlikni oshirish istiqbollari	532
Mamatkulov Humoyun Bobir-ugli	
Textile enterprises and changing market conditions: integration of demand analysis, trend forecasting and strategic assortment management	536
Ikramova Nodira Burkhon kizi	
Aksiyadorlik korxonalari boshqaruv tizimida korporativ madaniyatni takomillashtirish	540
Umarkhodjaeva Muyassarhon Ganievna, Omanova Nargiza Rustam qizi	
Moliyaviy faoliyat natijalari hisobi va auditini takomillashtirish.....	548
Po'latov Xudoyberdi Uktamovich, Abduxoliqov Isomiddin Ikrom o'g'li	
Rivojlangan va rivojlanayotgan mamlakatlarda iqtisodiyotning real sektori korxonalariga kreditlar bo'yicha foiz stavkalariga ta'sir ko'rsatishda markaziy banklarning qayta moliyalash stavkalarining rolini tahlil qilish	553
Jabbarov Eliboy, Abdullayeva Charos Abdullo qizi	
O'zbekistonda qishloq xo'jalik mahsulotlarini qayta ishlashda innovatsiyalarning roli va iqtisodiy samaradorligi	558
Raximov Baxromjon Ibroximovich, Solohiddinov Nuriddin Sirojiddin o'g'li	
Sirkulyar iqtisodiyotni rivojlantirish orqali chiqindilarni boshqarish muammosini bartaraf etish yo'llari	563
Narzullayev Elmurod Shuxrat o'g'li, Hamrokulov Ulug'bek Abdurahmatovich	
Korxonani samarali boshqarishni ta'minlash strategiyalari	567
D.Mutalova	
Masofaviy ta'lim platformalarining qiyosiy tahlili va funksional xususiyatlari.....	571
Nabieva Nilufar Nabi qizi	
Raqamli iqtisodiyotning jamiyat hayotiga ta'siri.....	577
Aripova Ziyoda Xayrullayevna, Nurmuxamedova Tursunoy Usmonovna	
Transportda turistik xizmatlarni boshqarish mexanizmini takomillashtirish.....	581
Tuychiyev Anvarjon Muxtorjonovich	
Ipak yo'lining tarixiy madaniy merosi va hunarmandchiligi: dolzarb muammolar va tadqiqot istiqbollari	584
Xushnazarova Maxzuna Gulamdjanovna	
Eksport faoliyatini rag'batlantirishda institutsional va moliyaviy mexanizmlarning roli.....	589
Umarkulov Kodirjon Maxamadinovich	

Elektron pul evolyutsiyasi.....	595
Marpatov Mavlonxon Dadashevich	
Yashil iqtisodiyotga o'tish jarayonida sanoat korxonalarining roli.....	600
Nasullayeva Yoqutoy Nasim qizi	
O'zbekistonda turizm marketingi va raqobatbardoshligini oshirish	606
Ikramova Nasiba Axmadovna	
Kambag'allikni qisqartirishning zamonaviy yo'nalishlari.....	610
Mirzayev Qulmamat Jonuzoqovich, Shodiyev Fazliddin Qalandar o'g'li	
Jamiyatda imkoniyati cheklanganlarning bandligini ta'minlashning ijtimoiy-iqtisodiy asoslari.....	615
Tilavova Munisa Maxmudovna	
Moliyaviy matematika vositalarining O'zbekiston kredit tizimidagi qo'llanilishi.....	620
Shamsiyeva Nigora Rafiq qizi	
Ecological sustainability in tourism: regional practices and global reflections.....	626
Sayyora Safaeva	
Quyi amudaryo mintaqasida turli darajadagi destinasiyalararo ixtisoslashgan klasterlarni shakllantirish asoslari va ularning o'ziga xos jihatlari.....	631
Doschanov Tangirbergen, Ollanazarov Bekmurod Davlatmurotovich	
Fine dining restoranlarida marketing strategiyalarining shakllanishi va mijoz jalb qilishda ularning ahamiyati.....	641
Jumaniyazova Sarvinov Mansur qizi	
Soliq to'lovchilarning majburiyatlari bajarilishini kontseptual asoslari va shartlari asoslari xususida.....	644
Abdusherozov Abdullo Baxtiyorovich	
Davlat sektoridagi tashkilotlarda smetalar tuzish tartibi	651
Abdulaziz Norquchqorov Ziyadullayevich	
Качественное развитие рынка труда узбекистана.....	657
Мамадалиева Хафиза Холдаровна	
Kichik biznes subyektlarining aholi bandligini ta'minlash orqali kambag'allik darajasini pasaytirishdagi o'rni.....	664
Maxamadaliyev Boburbek Baxodir o'g'li	
Устойчивое развитие esg-менеджмента: от тренда к фундаментальной стратегии выживания и процветания.....	670
Собирова Нилуфар Бекпулат кизи	
Sirdaryo viloyatida investitsion faollikni oshirishda davlat va xususiy sektor hamkorligi	676
Mamatqulova Muxlisa Komiljon qizi	
Qurilish loyihalarini moliyalashtirishning milliy va xalqaro tajribasi	681
Yashin Iboyev	
Xizmatlar sohasida innovatsion muhitni yaratishning dolzarb masalalari.....	687
Kamoliddin Mamatqulovich Ibodov, Jamshid Abduxaliqovich Xolboyev	
Sanoat korxonalarining raqobatbardoshligini boshqarishda tovar aylanmasi tahlili.....	692
Jumayeva Gulrux Jo'raqulovna	
Xo'jalik yurituvchi subyektlarda innovatsion faoliyatning moliyaviy va boshqaruv hisobini takomillashtirish masalalari	698
Xushvaqtova Nozanin Nurbek qizi	
Effect of processing on nutrients in tomato products.....	706
Ergasheva Muhabbat Komil kizi	
Asosiy vositalarni davomiy (uzluksiz) baholash.....	710
Kuziev Islom Nematovich, Raxmonov Xurshidbek Shavkat o'g'li	
Sun'iy intellekt: Markaziy banklarni qanday o'zgartirmoqda?	715
Shahboz Qozoqov Ortiqbaevich	

Kichik biznes subyektlarida tashkil etilgan baliqchilikka ixtisoslashgan xo'jaliklarning mamlakat oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlashdagi o'rni.....	720
Vazirov Azamat Yoqubjonovich	
Korxonalarining marketing faoliyatini strategik rivojlantirish yo'nalishlari.....	725
Isokboeva Zilola Rustam qizi	
К целям повестки 2030: анализ экономических индикаторов узбекистана	728
Салахутдинова Юлдуз Голибовна	
Современное состояние исследований в области использования цифровых технологий в инвестиционной деятельности	734
Ирмухамедова М.Д.	
Tijorat banklarining raqamli transformatsiyasi jarayoni, uning imkoniyatlari va xavf-xatarlarini tahlil qilish.....	741
Eshqobilov Ahmat Jovliyevich	
Aholi sonining o'sishi va iqtisodiy infratuzilmaga yuklanish: hududiy tahlil	745
To'rayev Nurbek Baykulovich	
O'zbekistonda oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlash va boshqarishning hududiy rivojlantirish strategiyasi	751
Nuraliev Temurjon Erkinjon o'g'li	
O'zbekistonning zamonaviy korxona va tashkilotlarda boshqaruv masalalari	756
Ahtamova Mohigul Erkinovna	
Davlat tashkilotlarida ichki audit tuzilmalarini tashkil etishni rivojlantirish	761
Nasimov Fazliddin Sirojevich	
Yashil moliyalashtirishda sun'iy intellekt texnologiyalarining roli: imkoniyatlar va xavflar tahlili	765
Isoqulova Munisxon Abdurasul qizi	
Критерии экологичности бренда: как измерить «зеленый» имидж?	769
Носирова Чарос	
Qishloq xo'jaligini innovatsion texnologiyalar asosida boshqarish	775
Mamadiyarov Dilshad Uralovich, Normurodov Sarvar Norboy o'g'li	
«O'ztransgaz» AJ faoliyatini 2024–2027 yillarga prognozlashtirishda ekonometrik modellar asosida tahlil	784
Sindorov Davlatbek Abdumajid o'g'li, Murodov Sardor Nurali o'g'li	
Favqulodda vaziyatlarning oldini olishga qaratilgan tibbiy profilaktik ishlar.....	791
Mahmudov Otamurod Hoshimovich, Murtazova Sh.N.	
Xizmat ko'rsatish sohasida elektron tijoratni rivojlantirishga ta'sir etuvchi omillar tahlili.....	795
Maxmudov Lazizbek Ubaydullo o'g'li	
O'zbekiston chakana savdosi tizimi va uning rivojlanishi.....	806
Yaqubov Azizbek G'anibekovich	
Milliy iqtisodiyotni tartibga solishda davlatning o'rni va maqsadi	812
Amonov Mehriddin Oromiddinovich	
Investitsion faoliyatni amalga oshirishning xorij tajribasi va mamlakatimizda foydalanish istiqbollari.....	816
O'tamurodova Surayyo Shokirjon qizi	
Uy-joy fondini boshqarish samaradorligini oshirishda zamonaviy sifat menejmenti tizimining o'rni.....	822
Asadullina Nailya Ramilevna, Normurodov Sarvar Norboy o'g'li	
Значение искусственного интеллекта в области педагогики на основе мультимедийных приложений	829
Бегалиев Файзали Умаралиевич	
Sog'lomlashtirish turizmida ekologik va ijtimoiy ta'sirlarning sintezi	832
Naimov Saidjon Yusup o'g'li	

Kasbiy ta'lim tashkilotlarida o'quvchilarni raqamli kompetensiyasini baholashning metodologik asoslari.....	835
Maxkamova Zuxra Tursunpulotovna	
Обзор по теме Современные системы управления возбуждение синхронных машин и перспективы их развития (Формирования законов управления).....	841
Алиев Абдор Мураткулович	
O'zbekistonda turizm va servis soxasida davalt- xususiy sheriklik mexanizmidan foydalanish istiqbollari.....	846
Mamayusupova Dilovarxon Begmatovna	
Tijorat banklarida operatsion risklarini baholash va boshqarish tizimini tashkil qilish	850
Jaxongir Rabbimov	
Tomorqa xo'jaliklari faoliyatini tahlil qilishda statistik modellar va metodlardan foydalanish yo'nalishlari.....	855
Turobov Sherzod Alisherovich	
Совершенствование порядка расчёта и взимания НДС в узбекистане: аналитический подход.....	860
Бисенбаев Шарьяр Куанишбай ули	
Mintaqaviy iqtisodiyotda inson kapitalini raqamli transformatsiyalash masalalari.....	864
Yusubboeva Dinora Quadrat qizi	
Sirdaryo viloyatining turizm imkoniyatlari va o'ziga xos turizm resurslari.....	875
Tursunova Gulmira Rabbonovna	
Samarqand viloyatida investitsion-innovatsion faollikni oshirish holati va investitsiyalarning tarkibiy xususiyatlari.....	883
Bektemirov Abdumalik Bektemirovich, Axrorov Abbas Aslamjon o'g'li	
Global innovatsion indekslar va o'zbekiston: rivojlanish yo'nalishlari va bosqichlari	889
Bekmurodova Gavhar Adham qizi	
Aksiyadorlik jamiyatlarida korporativ boshqaruvga raqamli texnologiyalarni joriy qilishning ilmiy-nazariy asoslariga qarashlar	895
Suyunov Dilmurod Xolmuradovich, Xabibullayeva Shirinxon Toxir qizi	
Xalqaro standartlar asosida moliyaviy instrumentlar hisobini va auditini takomillashtirish.....	902
Nuraliyev Behzod Baxtiyor o'g'li	
Внедрение и адаптация исламского банкинга в экономике узбекистана	906
Б.Б.Ахмаджанов, М. С.Шукруллаева, Д.Р.Сафаева	
Kichik biznesning iqtisodiy o'sishni ta'minlashdagi ahamiyatini baholash uslubiyoti.....	911
Ermatov Akmaljon Adxamovich	
"Neyromarketing" asosida o'zbekiston turizm brendi tahlili	916
Narziqulov Elbek Farxod o'g'li	
Xalqaro bozorlarda zamonaviy marketing vositalaridan foydalanish	922
Meliqulov Abdulhalil Norinovich	
Tijorat banklarida muammoli kreditlar va ularning bank aktivlariga ta'siri.....	929
Saidov Bobir Jiyanboy o'g'li, Xolmuradov Musurmon Avlaqulovich	
Сущность и причины международных денежных переводов	936
Гимранова О. Б.	
Xo'jalik yurituvchi subyektlarda uzoq muddatli aktivlarning hisobi va auditini raqamli tvn texnologiyasi asosida takomillashtirish imkoniyatlari.....	941
Rizakulov Abdurauf Abdimutalibovich	
Biologik aktivlarning tushunchasi: iqtisodiy mazmuni va mohiyati.....	948
Ziyayev Dilshodjon Salimjonovich	
Xorijiy investitsiyalarni jalb qilishda iqtisodiy siyosatning roli: zamonaviy yondashuvlar.....	953
Xodjayev Jamshid Abduxakimovich	

Аналитический обзор: Развитие корпоративного управления в государственных корпорациях Узбекистана (2015–2025).....	958
Мамараджабов Фарход Бахтиярович	
O'zbekistonda transport infratuzilmasini rivojlantirish karidorlari	968
Nazriyev Umidjon Baxrillayevich	
Aylanma kapital bilan ishlashda samaradorlikni oshirish: korxona moliya siyosatini takomillashtirish yo'nalishlarida data science yondashuvlari	975
Khoshimov Doniyor, Kungratov Ilmurod Kuzibay o'g'li	
Davlat ulushi mavjud bo'lgan korxonalarda moliyaviy barqarorlikni ta'minlashda raqamli transformatsiyaning roli	982
Musurmonov Mehroj Murtaza o'g'li	
Iqtisodiyotni raqamlashtirishda tijorat banklariga moliyaviy resurslarni jalb qilish metodologiyasini takomillashtirish	988
Hamrayev Obid Akhatovich	
Tibbiy xizmatlarda raqamli texnologiyalarni joriy etish va uning samaradorlikka ta'siri (xorijiy tajriba).....	993
Usmonova Vasila Botirovna	
Tijorat banklarida muammoli kreditlarni boshqarish amaliyoti tahlili.....	997
Akramova Nargiza Nutfillayevna	
Using integrated marketing communications (IMC) in business management	1002
Ziyayeva M.M.	
Xorijiy mamlakatlarda tibbiyot muassasalarini moliyalashtirish masalalari va ulardan o'zbekistonda foydalanish istiqbollari.....	1006
Jaxongirov Ilindorjon Jahongirjon o'g'li	
Davlat budjetining ijtimoiy sohani rivojlantirishdagi xarajatlarini samarali boshqarish yo'llari.....	1011
Qo'ziyev Shodiyor Qilichboy o'g'li	
Mintaqada xalq hunarmandchiligida klasterlash va ekologik logistika modeli asosida savdo tizimini shakllantirish.....	1015
Norqobilova Feruza Abduhomidovna	
To'g'ri xarajatlar usuli va to'liq yutuvchi xarajatlar usuli tizimlarining afzalliklari va farqli jihatlari amaliy misolda.....	1019
Kholisa Kamoliddinovna Kuldosheva	
Investitsiyalarni innovatsiyalarga yo'naltirish bo'yicha xorij tajribasi	1024
Ayubov Ilyos Ilxomovich	
Важность разработки стратегических программ развития страны.....	1028
Каримова Нуржахон Олим кизи	
Sanoat korxonasining raqamli transformatsiyasini baholash omillari va ko'rsatkichlari.....	1032
Kudaybergenov Azamat Shamuratovich	
Namangan viloyatida ijtimoiy turizm tadbirkorligini maqsadli boshqarish mexanizmi.....	1042
Yunusova Sohiba Abdumamidovna	
Evaluating the capital asset pricing model methodology in uzbekistan companies	1048
Bunyod Usmonov	
Aholini ish bilan bandligining yangi turlari va imkoniyatlari	1055
A.B. Khayitov	
Maktab direktorlarini qo'llab-quvvatlashda asosiy ustun amaliyotlar va o'zbekiston ta'lim tizimida ularni qo'llash imkoniyatlari	1059
Mamura Tadjibayeva	
Sun'iy intellekt asosida matematik masalalarni yechish algoritmlari	1064
Oqnazarov To'liqin Jalilovich, Jo'rayev Mardon	
Global ta'lim makonida milliy tarbiyani rivojlantirish istiqbollari	1071
Sanaqulov Sardor Istamqulovich	

Bank xizmatlari sifati va bank daromadlariga ta'sir etuvchi omil sifatida personal faoliyatining o'rni.....	1075
Abdukaxarova Shoirabonu Abduvohobovna	
Fond bozori raqamli iqtisodiyotda investitsiyalarni shakllantirish manbai sifatida.....	1079
Kamilova Sevara Anvarovna	
O'zbekistonda toza suv va sanitariyaning inson hayoti hamda iqtisodiy farovonlikka ta'siri: BRM-6 doirasida tahlil.....	1085
Xasanova Iroda Azizbek qizi	
Increasing the effectiveness of using marketing communications in the tourism services market.....	1090
Sobirjonov Asrorbek Sobitjon ugli	
Davlat xaridlari sohasini takomillashtirish istiqbollari.....	1095
Bazarov Nazirjon Sobirovich	
Xarajatlarning strategik boshqaruv hisobini xo'jalik yurituvchi subyektlarda takomillashtirish.....	1103
Xayitboeva Laylo Oybekovna	
Davlat moliyaviy nazorati tizimida tashqi audit: rivojlangan mamlakatlar amaliyoti.....	1109
Kuliyev Komil Shuxratovich, A.Astanovulov	
Moliyaviy instrumentlarni hisobga olishda biznes modelning ahamiyati va amaliy yondashuvlar.....	1114
Shanasirova Nodira Abdullayevna	
Tijorat banklarida risklarni boshqarishning ustuvor yo'nalishlari.....	1118
Tursunov Ilxom Toirovich	
Chakana va ulgurji savdo korxonalari faoliyatini rivojlanishiga tasir etuvchi omillarni baholash.....	1124
Yuldasheva Gulmira	
Managing tourism in fragile ecosystems: a case study approach.....	1128
Dilmurod Nasimov, Shahrizoda Sirojiddinova	
Tadbirkorlikni innovatsion-investitsion jihatdan baholash uslublari.....	1134
Fayziyev Shavkat Shaxobidinovich	
Зарубежный опыт развития инновационной деятельности предприятий энергетической отрасли.....	1141
Бегмуплаев Отабек Ирисалиевич	
Leveraging machine learning for big data analytics: a strategic overview.....	1148
Ismaylov Timur Kuanishbaevich, Kurbanbaev Bakhtiyar Bakhtovich, Orazbayev Aqilbay Jenisbay uli	
Ta'lim muassasalarida xarajatlar smetasi ijrosining dastlabki hisobini yuritilishi.....	1152
Isoqulov Fazliddin Shamsiddin o'g'li	
"Yengil sanoat korxonalarini qo'llab-quvvatlash choralari haqida".....	1158
Otaxanova Umida Olim qizi	
Investitsion-qurilish jaryonlarini samarali boshqarishning tashkiliy modellari va ulardan foydalanish usullari.....	1162
Abduvaliyev Bekzod Muxiddin o'g'li	
Qimmatli qog'ozlar bozorining mohiyati bo'yicha nazariy asoslar.....	1169
Alimov Ilxomjon Ikromovich, Ikramov Akmalbek Ilxomjon o'g'li	
Adoption of electric vehicles in logistics: opportunities and challenges in Uzbekistan.....	1175
Oblokulova Parvina	
Qishloq xo'jaligiga investitsiyalarni jalb qilishning xorijiy mezonlari.....	1182
Jurayev Abdug'afar Sofarovich, Nazirova Sayyora Baxtiyorovna	
Raqamli transformatsiya jarayonlarining mehnat bozori konyukturasiga ta'siri.....	1187
Fayzullayev Nurulla Baxromovich, Xudaybergenova Shukurjon Erkinovna	
Milliy iqtisodiyotda internet xizmatlarini rivojlantirishning o'ziga xos yondashuvi.....	1194
Niyozova Shohsanam Nuritdinovna	

Auditorlik xulosalarini shakllantirishda auditorlik dalillariga qo'yiladigan talablar	1199
Qo'shmatov Otaxon Qurbonaliyevich	
Qishloq xo'jaligi sohasini takomillashtirishda investitsion loyihalarning iqtisodiy mohiyati	1203
Israilova Xikoyat Musakulovna	
Kichik biznes faoliyatini rivojlantirishning nazariy-uslubiy asoslari	1207
Dadaboyeva Marguba Mamasoliyevna	
Eko va agro-turizmga raqobatbardosh mahsulotlarni ishlab chiqishning istiqbollari	1212
Nurfayziyeva Mohinur Zayniddinovna	
The importance of the cluster system in the agricultural field	1217
Sherkulov Shokhrux Erkin o'g'li	
Qishloq xo'jaligi sug'urtalash tizimini takomillashtirish yo'llari	1221
Mardonov Mashrab Mansurovich, Muxtorov Abduxolik Abdusalimovich	
Aksiz solig'i amaliyotining genezisi, milliy xususiyatlari, turlari va vazifalarining nazariy jihatlarini	1225
Shodiyev Olimjon Abduraxmonovich	
Iqtisodiyotning real sektor tushunchasi, uning tarkibi va iqtisodiyotdagi ahamiyati	1230
Mahmudov Nurali Komilovich	
Korporativ moliya tizimini rivojlantirishda raqamli moliya vositalari va texnologiyalarning integratsiyasi	1241
Xalbekov Ozodbek Xudoykulovich	
The influence of tour interpretation on perceived heritage values: a comparative analysis of tourists with and without guided interpretation at a heritage destination	1245
Shokhnigorbegim Juraeva	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida aloqa xizmatlarini rivojlantirish va samaradorligini oshirishning metodologik asoslarini takomillashtirish	1252
Xazratov Abror Panjiyevich	
Madaniy meros obyektlari asosida barqaror turizmni rivojlantirish strategiyalari	1257
Abriev Zoirjon	
Пути инновационного развития национальной экономики	1262
Жураев Тошболта Тухтаевич	
Hududlarda turizmni rivojlantirishda to'siqsiz, barqaror turizmni tashkil etish zarurati	1267
Jo'rayeva Nargiza Abduvohidovna	
Application of ifrs in budgetary accounting	1272
G. Djambakieva	
Transport xizmatlari sektorining rivojlanishini statistik tahlili: xorazm viloyati misolida	1276
Raximov Alisher Ibragimovich	
O'zbekistonda 2024-yil davomida yirik soliq to'lovchilarni soliq ma'murchiligi tahlili	1281
Xushatov Nuriddin Maxmatqulovich	
Zamonaviy ta'lim sifatini baholashning nazariy-metodologik asoslari	1288
Rahimova Qutlibika Ergashevna	
Chakana va ulgurji savdo korxonalari faoliyatini rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillarni baholash	1293
Yuldasheva Gulmira	
Zamonaviy axborot tizimlari orqali soliq qarzдорligini undirish mexanizmining takomillashtirish yo'llari	1296
Maxmadustov Jalol Maxmadustovich	
Hududlarda pillachilikni rivojlantirishning huquqiy asoslari va imkoniyatlari	1303
G'oziyeva Aziza Abdusalomovna	
Korxonaning investitsion jozibadorligi oshirish yo'llari	1313
Axtamova Parizod Oybek qizi	
Raqamli texnologiyalar yordamida inklyuziv ta'lim samaradorligini oshirish yo'llari	1319
Adilova Zulfiya Djavdatovna, Shoev Alim Xalmuratovich	

Yog' – moy sanoati korxonalarida soliqlar hisobi va auditi jarayonlarida tahliliy amallardan foydalanish samaradorligini oshirish.....	1327
A'zamova Aziza Olimjon qizi	
Qurilish materiallari ishlab chiqarish faoliyati iqtisodiy samaradorligini oshirishning xorij tajribasi.....	1334
Umirova Gulmira Shodiboy qizi	
Xalqaro moliya-kredit institutlar bilan hamkorlikning iqtisodiy-huquqiy asoslari	1343
Qosimov Bobur Sobirovich	
Iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda yengil sanoat eksporti diversifikatsiyasining roli va yo'nalishlari.....	1347
Otamurodov Shavkat Nusratillayevich, Eshqulova Nasiba Normo'minovna	
Система раннего предупреждения о снижении финансовой устойчивости предприятия на основе ключевых показателей эффективности (KPI).....	1359
Тажибаева Кизларгул Ажиниязовна	
Soliq tizimida soliq riskini baholash va boshqarish mexanizmlarini takomillashtirish uslubiyoti.....	1374
Nasimov Ravshanjon Azimovich	
Sanoat korxonalarining innovatsion boshqaruvi tahlili va uning xususiyatlari	1383
Sarimsaqov Doniyor Xomidovich	
Surxondaryo viloyatida iqtisodiy faoliyat turlari bo'yicha faol korxonalar va tashkilotlar tahlili	1390
Normurodov Alibek Anvar o'g'li	
Mehnat bozori: rivojlanish tendensiyalarining iqtisodiy-statistik tahlili, baholash va istiqbollari.....	1396
Mirzayeva Odina Imomnazar qizi	
Адаптивная модель антикризисных мероприятий, направленных на повышение эффективности управления активами, оптимизацию затрат и реструктуризацию задолженности	1402
Tajibayeva Kizlargul Ajiniyazovna	
Xalqaro va ichki turistik bozorlarda o'zbekistonning turistik mahsulotlarini targ'ib qilish mexanizmi	1409
Mamayusupova Dilovarxon Begmatovna	
Tourism infrastructure constraints and service gaps in uzbekistan's visitor economy.....	1412
Kurolov Maksud Obitovich, Xamidjonova Moxinur Xayrulla qizi	
Основные проблемы перехода на МСФО в республике узбекистане	1419
Махмудов Жамшед Ашрафович	
Binolar loyiha-smeta hujjatlarini ishlab chiqishning nazariy va amaliy asoslari.....	1425
Usmonov F.B., Rajabova A.Sh.	
Ayrim ta'lim tizimi bilan bog'liq terminlarning izohli lug'at va etimologik lug'at o'rtasidagi farqi.....	1429
Mahbuba Xoliqova Abdimo'min qizi	
Mahalliy budjet daromadlarini shakllantirishda soliq salohiyatining ahamiyati	1433
Sharipov Narzullo G'ulomovich	
Corpus-based framework of english teaching for competency-oriented curriculum design	1448
Raximova Gulnoza Sharipjanovna	
Masofaviy ta'lim tizimida matematika fanlarni o'qitishning o'ziga xos xususiyatlari	1454
Ustadjalilova Xurshida Aliyevna	
Texnologik inqilob va mehnat bozorining transformatsiyasi	1459
A'zamova Feruza, Kuldoshev Lazizjon Sharifovich	
Sifat menejmenti tizimini rivojlantirish asosida uy-joy fondlarini boshqarish samaradorligini oshirishning asosiy yo'nalishlari.....	1465
Rasulova Muxabbat Teshabayevna, Normurodov Sarvar Norboy o'g'li	

O'zbekistonda ekologik turizm: yashil iqtisodiyot rivojini tezlashtiruvchi omil.....	1471
Rashidov Saidislom	
Navoiy viloyatida yirik sanoat monopoliyalarini rivojlantirishning tabiiy-iqtisodiy salohiyati ("Qizilqumsement" AJ misolida).....	1474
Savrieva Madina Xakimovna, Xamroyeva Shaxnoza Ibrohim qizi	
Eksport-import operatsiyalarida dolzarb muammolar va yechimlar	1480
Xudayberdiyeva Dilnoza Egamberdiyevna	
Роль международных финансовых центров в мировой экономике	1484
Нуриддинова Мафтуна Жахонгировна	
Measures to enhance the tax mechanism applied to business entities.....	1489
Kudiyarov Kishibay, Aytmuratov Qutlimurat Jalgasovich	
Davlat boshqaruv organlarining xizmat ko'rsatish sohasini samarali tashkil etish orqali kambag'allikni qisqartirish.....	1495
Asrorov Uchqun Akram o'g'li	
The role of green logistics in Uzbekistan and international trends.....	1499
Turakulova Dildora, Ismoilova Diyora	
Hududlarda turizm mahallalarning turistik salohiyatini oshirish usullari (Bog'ibaland turizm mahallasi misolida)	1506
Raxmanov Jasur Ubaydulloyevich	
Human Capital and Artificial Intelligence: Navigating the Future of Work	1511
Hamrokulov Mirabbos, Karimbergan Kariev	
Analysis of green economic growth indicators in uzbekistan.....	1518
Toshboyev Bekzod Bakhtiyorovich	
Toshkent viloyati iqtisodiyotida vino turizmning o'rni.....	1526
Jalilov Shoxjahon Xolbozor o'g'li	
O'zbekiston sharoitida qurilish loyihalari materiallari sarfini tahlil qilish va optimallashtirish va ularni iqtisodiy-matematik modelmodellashtrish	1530
Turayeva Mohinur Asliddinovna	
Auditorlik tekshiruvini rejalashtirishda dasturiy ta'minot va zamonaviy axborot texnologiyalarning o'rni.....	1534
Xodjayevo Mu'tabar Xamidulla qizi, Cho'ponova Gulira'no Doniyor qizi	
Suv tarkibining "wireless waterlight" qurilmasi ishlashiga ta'siri va iqtisodiy samaradorligini matematik model asosida tahlil qilish.....	1540
Kungiratbay Sharipov, Ma'ruf Nurmanov	
Zamonaviy sharoitda dxsh asosida maktabgacha ta'lim tashkilotlarida xizmatlar ko'rsatishning integratsion jarayonlari.....	1546
Ubaydullayeva Vasila Sadullayevna	
Donni saqlash va qayta ishlash korxonalari biznes jarayonidan olingan chiqindilar hisobini takomillashtirish	1549
Valijonov Xasanboy Akbaraliyevich	
Commercial real estate as a tool for synchronizing economic processes.....	1556
Nastassia Chyhyryna, Siarhei Liashuk, Allayeva Gulchexra Jalgasovna, Khakimdjanova Surayyo Khabibullayevna	
Asalarichilik faoliyatini rivojlantirish bosqichlari va istiqbollari	1563
Shodiyev Murodjon Bakirovich	
Sug'urta kompaniyalari samaradorligini oshirishga qayta sug'urtaning ta'sirini baholash.....	1567
Abirqulova Sohijjamol Normuhammad qizi	
O'zbekistonda yerga mulkchilik munosabatlarini tartibga solishning amaldagi mexanizmi tahlili.....	1572
Abdunazarov Oybek Abdumutalibovich	
«Sirdaryo viloyatida iqtisodiy faoliyatlar natijasida yerlarning degradatsiyasi muammosi: sabablari va yechimlari»	1578
O'ng'arov Hasan G'ayrat o'g'li	

The methodology for using a PM1-PM10 collection device in Uzbekistan is relevant to the climatic conditions	1584
Bakhtiyor Pulatov, Bobur Sadriddinov	
Gullar yetishtirishda iqtisodiy samaradorlikka ta'sir etuvchi omillar: amaliy so'rovnoma asosidagi tahlil	1591
Nurmatova Dilola Dilshod qizi	
Budjet mablag'laridan foydalanishda moliyaviy nazoratning huquqiy asoslarini takomillashtirish	1595
Jurayev Nomoz Tursunpulotovich	
Ishlab chiqarish korxonalari tashkiliy tuzilmasida logistika xizmati samaradorligini oshirish	1601
Maxmidov Shirinboy Botirovich	
Bank xizmatlarini raqamlashtirishning iqtisodiy samaradorlikka ta'siri va jarayonlarni optimallashtirish	1606
Maxsadaliyeva Maftuna Toxir qizi	
The period of emergence of accounting policy and its significance in preparing financial statements	1611
Sayfulloyev Jamshid Qobil o'g'li	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida kompaniyalar boshqaruv darajalarida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanishning ahamiyati	1615
To'ychiboyev Nozimjon Soliyevich	
Qishloq hududlarida qayta tiklanuvchi energiya resurslarining iqtisodiy, ijtimoiy va ekologik jihatdan samaradorligi	1621
Ashurov Azizbek Ergash o'g'li, Janzakov Bekzot Kulmamat o'g'li	
Qurilish korxonalari faoliyatida yashil iqtisodiy infratuzilmani raqamlashtirish	1625
Abdullayev Asliddin Nabi o'g'li	
Sug'urta kompaniyalarining investitsion faoliyatini rivojlantirishning strategik yo'nalishlari	1630
Ostonov Muhiddin Bahriddin o'g'li	
Tijorat banklarining moliyaviy barqarorligini mustahkamlash yo'llari	1637
Normetov Bobur Sharifboyevich	
Oliy ta'lim xizmatlari bozorida marketing faoliyatini tashkil etish va amalda rivojlantirish asoslari	1642
Yuldashov Isomiddin Sidiqovich	
Iqtisodiy konsentratsiyalarning sog'lom raqobat muhitiga ta'siri	1649
Luqmonov Sharifxon A'zam o'g'li	
O'zbekiston Respublikasi energetika sektorida moliyaviy hisobotning xalqaro standartlarini joriy etishning ahamiyati va istiqbollari	1653
Uralov Temur Boxodir o'g'li	
Raqamli moliyaviy texnologiyalar (FinTech) va ularning gaz sanoatida investitsion boshqaruvga ta'siri	1658
Ergashev Muhibbek Aslam o'g'li	
Mintaqa investitsion jozibadorligini oshirish va unga ta'sir etuvchi omillarni ekonometrik baholash	1663
Bo'riyev Sardor Norovich	
O'zbekistonda xalqaro kasbiy ta'lim dasturlari: yangi imkoniyatlar, global ta'lim va xalqaro mehnat bozori integratsiyasi	1668
Masharipov Farrux O'tkirovich	

O'ZBEKISTONDA XALQARO KASBIY TA'LIM DASTURLARI: YANGI IMKONIYATLAR, GLOBAL TA'LIM VA XALQARO MEHNAT BOZORI INTEGRASIYASI

Masharipov Farrux O'tkirovich

Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi

Kasbiy ta'lim integratsiyasi boshqarmasi boshlig'i

ORCID 0009-0000-8217-8280

Annotatsiya: Ushbu maqolada kasbiy ta'lim tizimiga xalqaro ta'lim dasturlarini joriy qilish orqali yoshlarni kasbga o'qitish orqali xalqaro mehnat bozorida raqobatbardosh kadrlar etib tayyorlash mavzusi tasniflangan. Shuningdek, kasbiy ta'lim tizimiga xalqaro ta'lim dasturlarini joriy etish bilan bog'liq amaldagi holat, qonunchilik hujjatlari hamda mavjud muammolar tahlil qilingan.

Shu bilan birga, yoshlarni xalqaro ta'lim dasturlari asosida o'qitish orqali ularni tashqi mehnat bozorida o'z o'rnlarini topishi, xalqaro ta'lim dasturlarini joriy etishning avzalliklari yuzasidan taklif va tavsiyalar berilgan.

Kalit so'zlar: Kasbiy ta'lim tizimi, texnikumlar, xalqaro ta'lim dasturlari, global ta'lim, qo'shma ta'lim dasturlari, ichki va tashqi mehnat bozori, integratsiya, zamonaviy kasblar, xorijiy tillar.

Abstract: This article discusses the topic of training young people to become competitive personnel in the international labor market by introducing international educational programs into the vocational education system. The current situation, legislative documents, and existing problems associated with the introduction of international educational programs into the vocational education system are also analyzed.

At the same time, suggestions and recommendations are made on the advantages of introducing international educational programs and helping young people find their place in the foreign labor market.

Key words: Vocational education system, technicums, international education programs, global education, joint education programs, internal and external labor market, integration, modern professions, foreign languages.

Аннотация: В данной статье рассматривается тема подготовки молодых специалистов, конкурентоспособных на международном рынке труда, посредством внедрения международных образовательных программ в систему профессионального образования. Анализируется текущая ситуация, законодательные документы и существующие проблемы, связанные с внедрением международных образовательных программ в систему профессионального образования.

Также, даны предложения и рекомендации о преимуществах внедрения международных образовательных программ и помощи молодым людям в трудоустройстве на зарубежном рынке труда.

Ключевые слова: Система профессионального образования, техникумы, международные образовательные программы, глобальное образование, совместные образовательные программы, внутренний и внешний рынок труда, интеграция, современные профессии, иностранные языки.

KIRISH

Globallashuv sharoitida jahonda yuz berayotgan o'zgarishlar, kasbiy ta'lim tizimi oldida yangi vazifalarni qo'yimoqda. Jumladan, xalqaro standartlarga mos malakali, zamonaviy ko'nikmalarga ega, xorijiy tilni yuqori darajada o'zlashtirgan o'rta bo'g'in kadrlarni tayyorlash va ularni xalqaro mehnat bozorida raqobatbardoshligini ta'minlash.

Bugungi kunda jahonda global ta'lim muhitini shakllantirishda uning uzluksizligi va uzviyligi hamda ta'lim sifatini ta'minlash, ijodiy rivojlanishga yo'naltirish alohida ahamiyat kasb etadi.

Jahonda o'sib borayotgan kadrlar etishmovchiligi va kadrlar bo'shlig'i masalalari bugungi kunda xalqaro mehnat bozorida kun tartibida turgan asosiy muammolardan biri hisoblanadi.

Ta'lim muassasalarini tamomlaganlar va o'z ishlarini ustasiga aylangan mutaxassislar egallagan kasb va mutaxassisliklari bo'yicha ish topolmayotgan bo'lsalar, ish beruvchilar esa mavjud ish o'rinlariga mutaxassislar topish uchun yillar yo'qotmoqdalar.

Bugungi kunda xalqaro mehnat bozoriga yangi texnologiyalar, sun'iy intellektning kirib kelishi millionlab insonlarni ishsiz qoldirib kadrlar bo'shlig'i muammosini yanada murakkablashtirgan holda xalqaro mehnat bozorini tubdan o'zgartirmoqda.

Kadrlar tayyorlashning mavjud tizimi bu o'zgarishlarga moslashishga ulgurmayapti va biznesning yangi shakl-shamoyildagi kadrlarga toboro o'sib borayotgan ehtiyojini ta'minlashga qodir emas. Natijada kadrlar bo'shlig'i iqtisodiyotning barcha tarmoqlari, butun mamlakatlar va qolaversa, deyarli turli shakldagi bizneslarga muhim darajada ta'sir etadi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Kasbiy ta'limda malakali kadrlar tayyorlash tizimini yanada takomillashtirish va xalqaro ta'lim dasturlarini joriy qilish chora-tadbirlari to'g'risida" 2024 yil 16 oktyabrdagi PF-158-son Farmoni bilan 2025/2026 o'quv yilidan boshlab Qoraqalpog'iston Respublikasi, viloyatlar va Toshkent shahrida jami 14 ta texnikumlarda Angliyaning "Pearson Education Limited" kompaniyasining BTEC kvalifikatsiyalari asosida xalqaro ta'lim dasturi joriy etish belgilandi.

Mazkur Farmonning ahamiyati shundaki oldingi tizimda kasb-hunar maktab, kollej va texnikumlarda xalqaro ta'lim dasturini joriy etish bo'yicha qonunchilikda cheklovlar mavjud edi. Endilikda Farmon bilan tashqi mehnat bozoriga xalqaro darajadagi kasblar bo'yicha kadrlar tayyorlash imkoniyati yaratildi[1].

Angliyaning "Pearson Education Limited" kompaniyasining BTEC kvalifikatsiyalari joriy etilishi birinchi navbatda dunyo darajasidagi kasb va xalqaro hujjat berilishi, dunyoning 70 dan ortiq davlatida tan olinadigan diplom va sertifikatga ega bo'lish, xorijiy til ko'nikmalarini rivojlantirish hamda dunyoning 200 dan ortiq nufuzli oliygohlarida o'qishni davom ettirish O'zbekistonlik yoshlar uchun xalqaro mehnat bozoriga kirib borish imkoniyatini oshiradi.

Mazkur Farmon mamlakatimizda malakali o'rta bo'g'in kadrlarni tayyorlash, xalqaro ta'lim dasturlarini joriy etish va iqtisodiyotning zamon talablariga moslashadigan ta'lim tizimini yaratishga qaratilgan keng qamrovli islohotlarning boshlanishi hisoblanadi. Unda nafaqat kasbiy ta'lim tizimini takomillashtirish, balki ta'lim va ishlab chiqarish sektori o'rtasidagi integratsiyani hamda xalqaro mehnat bozoriga kirish imkoniyatlarini oshirish nazarda tutilgan.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR TAHLILI.

Hozirgi dunyoda ish beruvchilarning o'ziga zarur bo'lgan mutaxassislarni topa olmasligi odatiy holga aylanib bormoqda, negaki, mehnat bozorida bunday mutaxassislarni o'zi yo'q. Korxona va tashkilotlar, kompaniyalar kerakli malakasi va tajribasi yo'q insonlarni ishga olib, keyin ularni qayta o'qitish uchun sarmoya sarflashga majbur bo'lmoqda.

Shunga qaramay, davlat ko'nikma va malakalariga talab bo'lmagan yoki mehnat bozorida ortiqcha bo'lgan mutaxassislar ta'limi uchun moliyalashtirishda davom etmoqda. Ta'lim muassasalari ish beruvchilarning hozirgi talab-ehtiyojlariga mos kadrlar tayyorlaguncha, bitiruvchilar o'qishni bitirib ulgurmay ish beruvchilarning talablari yanada o'zgarib ketmoqda.

Kasbiy ta'lim tizimiga xalqaro ta'lim dasturlarini joriy qilish masalasi bo'yicha bir qancha xalqaro tashkilotlar, olimlar va ekspertlarning qarashlari hamda bu sohada nazariy va amaliy yondashuvlarni shakllantirishda muhim rol o'ynagan. Jumladan:

Amerikalik psixolog va kasbiy rivojlanish nazariyotchisi Doland Super kasbiy ta'lim shaxsning butun hayoti davomida rivojlanadigan jarayondir. Unga xalqaro kontekstni qo'shish esa o'quvchining dunyoqarashini kengaytiradi va mehnat bozorida moslashuvchanligini oshirishni takidlagan.

Shuningdek, Superning "hayot yo'li" (life-span) modeli kasbiy ta'lim tizimiga xalqaro kompetensiyalarni erta bosqichdayoq singdirishni taklif qiladi[2].

Buyuk Britaniyalik kasbiy ta'lim tizimi bo'yicha tadqiqotchi David Ashtonning fikricha kasbiy ta'lim milliy chegaralardan chiqib, global iqtisodiyotning dinamikasiga moslashishi shart. Ta'lim tizimi eksport qilinadigan mahsulotga aylanishi kerak deb hisoblaydi hamda xalqaro akkreditatsiyalangan dasturlarni joriy etishni "iqtisodiy diplomatiya" vositasi deb aytadi[3].

Amerikalik tajriba asosida o'qitish nazariyasi muallifi D.Kolb kasbiy ta'limda amaliyotga asoslangan xalqaro ta'lim modullari o'quvchining o'zlashtirish darajasini keskin oshiradi deb hisoblagan[4].

UNESCO va ILO (Xalqaro Mehnat Tashkiloti)ning ekspertlari kasbiy ta'lim xalqaro standartlarga asoslanishi lozim. Chunki kasbiy ta'limni transformasiya qilish orqali global tengsizlik va ishsizlik muammolarini kamaytirish mumkin deb hisoblashadi[5].

Shuningdek, "UNESCO, "TVET Strategy 2022–2029" strategiyasida kasbiy ta'limga xalqaro o'quv modullarini joriy qilish, sertifikatlashni tan olinadigan tizimga aylantirish, ish beruvchilar bilan hamkorlikni kuchaytirish bo'yicha tavsiyalar keltirilgan[6].

Germaniyaning BIBB (Federal Institute for Vocational Education and Training) xalqaro kasbiy standartlarni ishlab chiqishda etakchi institutlardan biri. Germaniyada "dual ta'lim modeli" asosida o'qitish xalqaro bozor ehtiyojlariga juda yaqin deb hisoblaydi. Shuningdek, kasbiy ta'limdagi o'quv dasturlarini xalqaro malaka doiralari (EQF, TVET) bilan moslashtirish kerak deb hisoblashadi[7].

Xalqaro tadqiqotlar xulosalari (TVET Journal, OECD, World Bank)da kasbiy ta'lim tizimiga xalqaro ta'lim dasturlarini joriy etishning ijobiy tomonlari sifatida quyidagilar ko'rsatib o'tilgan. Jumladan:

Mehnat migrasiyasini rasmiylashtirishga yordam beradi, mamlakatda yoshlar bandligi va kasbiy ta'lim tizimi bitiruvchilari bandlik darajasini kamaytiradi, innovasiyaon ishlab chiqarishga ixtisoslagan kadrlarni tayyorlash yo'lga qo'yiladi hamda yoshlarni xalqaro mehnat bozorida raqobatbardoshligini oshiradi[8].

Xulosa qilib aytganda yuqoridagi olimlar va xalqaro tashkilotlarning ekspertlari tomonidan bildirilgan fikrlarni tahlil qiladigan bo'lsak kasbiy ta'lim tizimiga xalqaro ta'lim dasturlarini joriy etish zamonaviy kasblar bo'yicha raqobatbardosh kadrlar tayyorlash, bitiruvchilarga xalqaro sertifikat va diplomlar orqali xalqaro mehnat bozoriga yo'l ochish bo'yicha chuqur ilmiy izlanishlar olib borishni taqozo etadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqot ishida mamlakatimiz hamda xorijiy rivojlangan davlatlar iqtisodchi olimlarining kasbiy ta'lim tizimiga xalqaro ta'lim dasturlarini joriy etish bo'yicha ilmiy tadqiqot ishlari, olimlarning qarashlari hamda fikr va mulohazalari tahlil etilgan. Maqolada empirik, tasviriy statistika, guruhlashtirish, qiyosiy va dinamik tahlil tadqiqot usullaridan foydalanilgan.

TAHLIL VA NATIJALAR

Bugungi globallashtirish davrida kasbiy ta'lim tashkilotlari oldida mehnat bozorining xalqaro talablariga javob beradigan raqobatbardosh o'rta bo'g'in kadrlar tayyorlash asosiy vazifalardan biri hisoblanadi. Shu bois, kasbiy ta'lim tizimiga xalqaro standartlar asosida xalqaro ta'lim dasturlarini joriy etish dolzarb masalaga aylanmoqda.

Global ta'lim va tashqi mehnat bozoriga yo'l - bu yoshlarni xalqaro miqyosda bilim olish, kasb o'rganish, malaka oshirish va ish bilan ta'minlash imkoniyatlarini ifodalaydigan murakkab, ammo istiqbolli yo'nalish hisoblanadi.

Global ta'lim va tashqi mehnat bozori integrasiyasi – bu xalqaro ta'lim tizimi bilan mehnat bozorining o'zaro uyg'unlashuvi, ya'ni yoshlar xorijda ta'lim olib, yoki xalqaro ta'lim dasturlari asosida kasb o'rganib xalqaro mehnat bozorida egallagan malakasini tan olish jarayonlaridir.

Bugungi kunda kasbiy ta'limga xalqaro ta'lim dasturlarini joriy etishning asosiy sabablaridan biri bu mehnat migrasiyasining ortib borishi sababli xorijga ishlash maqsadida ketayotgan yoshlarni xalqaro tan olingan diplom va sertifikatga ega bo'lishi hamda Global ta'lim va xalqaro mehnat bozori bilan integrasiyasi ta'minlanishi bitiruvchilarni dunyoning ko'plab davlatlarida ishlay olish imkoniyatini beradi.

Hozirgi kunda Respublikamizda 595 ta texnikumlarda 301 ta kasb va mutaxassislik bo'yicha jami 353,1 ming nafar fuqarolar ta'lim olmoqda.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Kasbiy ta'limda malakali kadrlar tayyorlash tizimini yanada takomillashtirish va xalqaro ta'lim dasturlarini joriy qilish chora-tadbirlari to'g'risida" 2024 yil 16 oktyabrdagi PF-158-son Farmoni bilan 2025/2026 o'quv yilidan boshlab texnikumlarda xalqaro ta'lim dasturlari joriy etish belgilandi.

Bugungi kunda texnikumlarda xalqaro ta'lim dasturlarini joriy etish bo'yicha quyidagi ishlar amalga oshirilmoqda. Jumladan:

1) Germaniyaning "Avestos" kompaniyasi bilan hamkorlikda Germaniyaning Kasbiy ta'lim palatasi va "Avestos" kompaniyasi bilan hamkorlikda 2024/2025 o'quv yilidan boshlab Shahrisabz shahar 1-son

politeknikumida “Bino va inshootlar qurilishi” kasbi bo'yicha 32 nafar va G'uzor tuman 1-son politeknikumida “Metallar texnologiyasi” kasbi bo'yicha 32 nafar o'quvchilar nemis standartlari asosida tayyorlash yo'lga qo'yilgan.

2025/2026 o'quv yilidan boshlab Qashqadaryo viloyatidagi 6 ta texnikumda “Avestos” kompaniyasi bilan hamkorlikda 32 nafardan jami 192 nafar o'quvchilar nemis standartlari asosida o'qitish yo'lga qo'yiladi.

Qarshi transport va servis texnikumi, Qarshi shahar 2-son politeknikumi, Koson tuman 1-son politeknikumi, Chiroqchi tuman 3-son politeknikumi, G'uzor tuman 1-son politeknikumi, Shahrisabz shahar 1-son politeknikumi.

2) Angliyaning “Pearson Education Limited” kompaniyasi bilan hamkorlikda Oliy ta'lim, fan va innovasiyalar vazirligi o'rtasida

(765 596 funt sterling) shartnoma imzolandi hamda boshlang'ich mablag'lar o'tkazib berilgan. 14 ta texnikumda qurilish va ta'mirlash ishlari uchun 60 mlrd so'm mablag' ajratildi. Hozirgi kunda 11 ta texnikumda qurilish ta'mirlash ishlari olib borilmoqda.

Pearson kompaniyasining 9 ta kvalifikasiya bo'yicha o'quv va ustaxonalarni jihozlash maqsadida texnikumlarga va 28 mlrd so'm o'tkazib berildi. Shuningdek, Pearson ta'lim dasturlari joriy etish bo'yicha 14 ta texnikumga 9 ta kvalifikasiya bo'yicha 16 ta kasb va mutaxassisliklarga 120 nafardan jami 1 680 ta davlat granti asosida qabul parametrlari tasdiqlandi.

Shundan 9-sinf bitiruvchilari negizida 1 350 ta, kamida umumiy o'rta ma'lumot 11-sinf negizida 330 ta qabul parametrlari tasdiqlangan. Bugungi kunda umumta'lim maktablarining 9-sinf bitiruvchilari uchun tasdiqlangan 1 350 qabul parametrlari uchun 2 mingga yaqin o'quvchilarning hujjatlari kelib tushgan.

3) Shveysariyaning “Globogate Concept” AG kompaniyasi bilan hamkorlikda 2025/2026 o'quv yilidan boshlab 15 ta tibbiyot texnikumlarida Germaniya mehnat bozori uchun hamshiralarni tayyorlash yo'lga qo'yilmoqda.

Mazkur loyiha Kambag'allikni qisqartirish va bandlik vazirligi, Sog'liqni saqlash vazirligi, Oliy ta'lim, fan va innovasiyalar vazirligi hamda “Globogate Concept” AG kompaniyasi o'rtasida Tibbiyot texnikumlarida Germaniya mehnat bozori uchun “Hamshiralik ishi” mutaxassisligi bo'yicha kadrlar tayyorlash maqsadida 2024 yil 17 sentyabrda hamkorlik shartnomasi imzolangan.

“Globogate Concept” AG kompaniyasi buyurtmasi asosida 2025/2026 o'quv yili uchun 15 ta texnikumning har birida 50 nafar “Hamshiralik ishi” mutaxassisligi bo'yicha o'qitish belgilandi.

Germaniya ish beruvchilari takliflari asosida 5 ta fanlar va nemis tili o'quv dasturlari mutaxassislar tomonidan ko'rib chiqilmoqda. Nemis tilini B2-C1 darajaga ega bo'lgan 21 nafar o'qituvchilarni texnikumlarga ishga qabul qilish jarayonlari boshlangan.

4) Saudiya Arabistonning “ACWA Power” kompaniyasi bilan hamkorlikda Sirdaryo viloyatidagi Shirin energetika texnikumida «ACWA Power» kompaniyasining buyurtmasiga ko'ra Oksford universitetining NOMAC dasturi asosida 4 ta kasb bo'yicha 290 nafar kadrlar tayyorlanmoqda.

Saudiya Arabistonining Energetika va Suv Akademiyasi (EWA) bilan hamkorlikda bir yillik dasturi asosida 95 nafar o'quvchilar «Bug'-gaz qurilmalarini ishlatish», «Qayta tiklanuvchi energiya manbalariga xizmat ko'rsatish» kasblariga o'qitilmoqda.

2025 yil 12 iyun kuni IV Toshkent xalqaro investisiya forumi doirasida “ACWA Power” kompaniyasi bilan 2030 yilgacha 20 mln dollar miqdoridagi investisiya kiritish bo'yicha kelishuv imzolangan.

5) Germaniyaning “Askania Bildung” kompaniyasi bilan hamkorlikda Germaniyaning “Askania Bildung” kompaniyasi bilan hamkorlikda 6 ta texnikumlarda nemis ta'lim dasturi “Ausbildung” tizimi yo'lga qo'yildi.

2025/2026 o'quv yili uchun texnikumlarga 5 ta kasb bo'yicha 1 750 ta qabul parametrlari tasdiqlandi.

“Ausbildung” tizimi asosida texnikumlarda o'qish muddati uch yil etib belgilandi, o'qish muddatining birinchi yilini O'zbekistonda qolgan ikki yili Germaniyada davom etiriladi. Ushbu dastur asosida texnikumlarga 17-26 yoshdagi fuqarolar o'qishga qabul qilinadi.

Bitiruvchilarga O'zbekiston Respublikasi davlat namunasidagi diplom hamda hamkor xorijiy tashkilotning tegishli hujjati (diplom yoki sertifikat) beriladi.

6) Germaniyaning “Bildungswerk der Sächsischen Wirtschaft gGmbH” kompaniyasi bilan hamkorlikda 2025/2026 o'quv yilidan boshlab Germaniyaning Saksoniya iqtisodiyoti o'quv markazi bilan hamkorlikda Samarqand va Marg'ilon turizm va madaniy meros texnikumlarida 50 nafar “Turizm va mehmonxona xizmati” mutaxassisligi bo'yicha Germaniya mehnat bozori uchun kadrlar tayyorlash yo'lga qo'yiladi.

7) Janubiy Koreyaning “Deajong Health” universiteti bilan hamkorlikda Janubiy Koreya Respublikasining Daejeon sog'liqni saqlash universiteti bilan hamkorlikda 2025/2026 o'quv yilidan boshlab Samarqand viloyatidagi Siyob Abu Ali ibn Sino nomidagi Jamoat salomatligi texnikumi va Toshkent shahridagi Sergeli Abu Ali ibn Sino nomidagi Jamoat salomatligi texnikumida “Hamshiralik ishi” mutaxassisligi bo'yicha 30 nafardan jami 60 nafar o'quvchilarni o'qitish belgilandi.

Kasbiy ta'lim tizimida 2025/2026 o'quv yilida joriy etiladigan xalqaro ta'lim dasturlari bo'yicha ma'lumot

Xorijiy davlatlar	Xalqaro dastur nomi	Texnikum soni	O'quvchi soni	Yo'nalish nomi
		 15 ta 1 890 ta		Qurilish, xizmat ko'rsatish, axborot texnologiyalari va tibbiyot
		 6 ta 192 ta		Qurilish va sanoat
		 6 ta 1 750 ta		Transport va qurilish
		 2 ta 50 ta		Turizm va mehmonxona
		 15 ta 750 ta		Tibbiyot
		 1 ta 385 ta		Qayta tiklanuvchi energiya manbaalari
		 2 ta 60 ta		Tibbiyot
JAMI:		47 ta	5077 ta	9 ta

Global ta'lim bu xalqaro ta'lim dasturlari asosida raqobatbardosh kadrlar tayyorlash, xalqaro standartlarga mos bilimlar va soft skills (yumshoq ko'nikmalarga o'qitishni joriy qilish, xorijiy tillarni bilish orqali ko'proq xalqaro mehnat bozorida ishga joylashish imkoniyatini kengaytirida.

Bugungi kunda O'zbekistonlik yoshlar uchun tashqi mehnat bozorida qurilish, transport, tibbiyot, turizm, xizmat ko'rsatish, muhandislik va IT sohasidagi ish o'rinlariga joylashmoqda. Yoshlarni xalqaro mehnat bozorida ishlash orqali yuqori malaka va tajriba olish imkoniyati kengayib bormoqda.

Global ta'lim xalqaro standartlarga mos bilim va ko'nikmalarni shakllantiradigan ta'lim shakli hisoblanadi. Jumladan:

Dual ta'lim "Ausbildung" dasturlari asosida (o'qish-amaliyot) Germaniya tajribasi asosida, Buyuk Britaniyaning Perason dasturi asosida, shuningdek xalqaro tan olingan malaka sertifikatlarini joriy etish orqali yoshlarni xalqaro mehnat bozorida yuqori daromadli ish o'rinlari bilan ta'minlash lozim.

O'zbekistonda so'nggi yillarda kasbiy ta'limga xalqaro ta'lim dasturlarini joriy etilishi orqali yoshlarga tashqi mehnat bozoriga chiqishda keng imkoniyatlar yaratilmoqda.

Shuningdek, texnikumliklarda xalqaro ta'lim dasturlarini joriy etishning afzalliklari sifatida quyidagilarni sanab o'tishimiz mumkin. Jumladan:

Birinchidan, ta'lim sifati ya'ni amaliyotga yo'naltirilgan o'quv dasturlari joriy etiladi hamda xalqaro akkreditatsiyadan o'tkaziladi;

Ikkinchidan, texnikum bitiruvchilarining egallagan malakalarini ya'ni diplomlarini xorijiy ish beruvchilar tomonidan tan olinishi bitiruvchilarni xorijda yuqori daromadli ish o'rinlariga ishga joylashish imkoniyatini oshiradi;

Uchunchidan, Xalqaro ta'lim dasturlari joriy etiladigan texnikumlarning pedagoglari va ishlab chiqarish ta'lim ustalari xorijiy tajriba asosida malaka oshirish va qayta tayyorlovdan o'tkaziladi. Shuningdek, xalqaro treninglar va stajirovkalarga jalb qilinishi ularni xalqaro tajriba asosida yuqori malakali kadrlar tayyorlash darajasi oshib boradi.

To'rtinchidan, Xalqaro ta'lim dasturlarining moddiy-texnika bazasi, o'quv laboratoriya jihozlari xorijiy davlatlarning standartlari asosida yangi zamonaviy jihozlar bilan jihozlanadi. Natijada o'quvchilarni amaliy ko'nikmalari xalqaro standartlarga moslashadi.

Muammo va takliflar.

O'zbekistonda xalqaro kasbiy ta'lim dasturlarini joriy qilishda quyidagi muammolar mavjud. Jumladan:

Birinchidan, Texnikumlarda xalqaro ta'lim dasturlari yoki xorijiy rivojlangan davlatlarning kollej va texnikumlari bilan qo'shma ta'lim dasturlarini joriy etish bo'yicha qonunchilikda tartib mavjud emas.

Ikkinchidan, Texnikumlarning moddiy-texnik bazasi, laboratoriya va simulatsion jihozlari, binolari rekonstruksiya 2010-2015 yillardan keyin e'tibor berilmagan buning natijasida bugungi kunga kelib 569 ta texnikumning qurilish-ta'mirlash, rekonstruksiya va moddiy-texnika bazasini mustahkamlash kerak.

Uchinchidan, Texnikum o'qituvchilari va ishlab chiqarish ta'lim ustalarining oyligi kamligi texnikumlarga yuqori malakali pedagoglarni jalb qilish imkoniyatini cheklayabdi. Natijada xalqaro ta'lim dasturlari joriy etilayotgan texnikumlar o'qituvchilarini qayta tayyorlash va malaka oshirishdan o'tkazish uchun qo'shimcha mablag' yo'naltirilmoqda. Shuningdek xorijiy til bo'yicha sertifikatga ega o'qituvchilar soni kam hisoblanadi.

To'rtinchidan, Texnikumlarda kasb o'rganayotgan o'quvchilarning chet tilini bilmasligi tashqi mehnat bozori uchun zarur bo'lgan xorijiy til ko'nikmalari etarli emas. Buning natijasida bitiruvchilar xorijiy ish beruvchilar tomonidan tashkil etilayotgan ish o'rinlari bo'yicha saralash jarayonlaridan o'ta olmayabdi.

Beshinchidan, Kasb tanlashda ma'lumot yoshlar orasida etishmasligi, ko'plab yoshlar o'zlariga mos kasblar bo'yicha tegishli va aniq ma'lumotga ega emaslar hamda kasblarning kelajagi, mehnat bozorida ish beruvchilarning talablari va daromad manbalari haqida ma'lumotlar cheklangan.

Bundan tashqari kasbga yo'naltirish jarayoni mehnat bozori bilan uzviy bog'lanmagan holda tashkil etilmoqda hamda kasbga yo'naltirish bo'yicha professional mutaxassislar etishmaydi.

Oltinchidan, Global ta'lim va xalqaro mehnat bozori integratsiyasi ta'minlanmaganligi natijada texnikum bitiruvchilarining egallagan ko'nikmalari xalqaro mehnat bozorida tan olinmayabdi. Natijada bitiruvchilar xorijda yuqori daromadli ishga joylasha olmayabdi.

Takliflar:

Birinchidan, Texnikumlarda xalqaro ta'lim dasturlari yoki xorijiy rivojlangan davlatlarning kollej va texnikumlari bilan qo'shma ta'lim dasturlarini joriy etish bo'yicha Hukumat qaror loyihasini ishlab chiqish zarur.

Ikkinchidan, texnikumlarning moddiy-texnika bazasini mustahkamlash bo'yicha 2026-2030 yillarga mo'ljallangan O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmonini ishlab chiqib 2026 yildan yillar kesimida texnikumlarni qurilish ta'mirlash, rekonstruksiya qilish hamda moddiy-texnika bazasini mustahkamlash choralari ko'rish lozim.

Uchinchidan, texnikum o'qituvchilari va ishlab chiqarish ta'lim ustalarini oylik ish haqini qayta ko'rib chiqish hamda xorijiy til o'qituvchilarga xorijiy til sertifikatiga ega bo'lgan o'qituvchilarga

100 foyizgacha ustama to'lash tartibini joriy qilish.

To'rtinchidan, Texnikumlarda boshlang'ich kasbiy ta'lim dasturida ya'ni 9-sinf bitiruvchilari negizida hamda o'rta maxsus kasbiy ta'lim dasturlari bo'yicha ya'ni 11-sinf bitiruvchilari negizida ta'lim olayotgan o'quvchilar uchun xorijiy til kurslarini V1 darajada egallashi uchun amaldagi 180 soatdan 600 soatgacha oshirish hamda tashqi mehnat bozorida tayyorlanadigan kasblar ta'lim dasturlari xalqaro standartlarga moslashtirish lozim.

Beshinchidan, Yoshlarni kasbga bo'lgan qiziqishini yanada kengaytirish va mehnat bozorida talab yuqori bo'lgan kasblar haqida ma'lumotlarni shakllantirib borish hamda kasbga yo'naltirish jarayonlarini yanada takomillashtirish maqsadida "Kasblar atlas" platformasini joriy qilish lozim.

Mazkur platformani 3 guruhga bo'lish lozim:

a) yangi kasblar (hali rasmiy ravishda mavjud bo'lmagan, ammo yaqin kelajakda paydo bo'lish ehtimoli yuqori bo'lgan kasblar);

b) o'zgaruvchan (transformasiyalashadigan) kasblar - bular mavjud bo'lgan kasb va mutaxassisliklar bo'lib, ular yuqori ehtimollik bilan tez o'zgaradi yoki transformasiya bo'ladi.

d) yo'qolib ketadigan kasblar (bu yuqori ehtimollik bilan yaqin kelajakda talab qilinmaydigan kasblar).

Shuningdek, Platformaga yoshlarni kasbga bo'lgan qiziqishini aniqlash maqsadida kasb tipini, kasb turkumini, kasb bo'limlarini va kasb guruhlarini aniqlash bo'yicha testlarni joylashtirish lozim.

Platformada mehnat bozorida talab yuqori bo'lgan sohalar – qurilish, transport, turizm, energetika, qishloq xo'jaligi, neft va gaz, mashinasozlik, tog'-kon sanoati, xizmat ko'rsatish, axborot texnologiyalari kabi zamonaviy sohalar bo'yicha ajratish kerak.

Oltinchidan, Global ta'lim va tashqi mehnat bozori integratsiyasini ta'minlash maqsadida texnikumlarda xalqaro ta'lim dasturlarini joriy qilish orqali bitiruvchilarni global bozor uchun tayyorlash, xorijda ishga joylashish imkoniyatini oshiradi, buning natijasida davlat byudjetiga xorijiy valyuta tushumlari ko'payadi, xorijga ishga ketgan fuqarolar tomonidan yangi texnologiyalar va ko'nikmalarni olib kirish imkoniyati yaratiladi hamda mehnat migratsiyasining noqonuniy oqimlari kamaytirishga erishiladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Texnikumlarda xalqaro ta'lim dasturlarini joriy etish – bu faqat ta'lim sifatini oshirish emas, yoshlarni global mehnat bozoriga tayyorlash, yoshlarni mehnat bozorida raqobatbardoshligini oshirish, iqtisodiy migrasiyani qonuniylashtirish, yoshlarni egallagan ko'nikmalari bo'yicha xorijda tan olinishini ta'minlash orqali tashqi mehnat bozorida yuqori daromadli ish o'rinlariga keng yo'l ochadi.

Shuningdek, global ta'lim va tashqi mehnat bozorining integrasiyasi O'zbekistonlik yoshlarga yangi imkoniyatlar eshigini ochadi. Bu esa nafaqat individual taraqqiyot, balki mamlakat iqtisodiyotining innovasiyaon rivojlanishiga ham xizmat qiladi. Shu bois, bu jarayon davlat siyosati darajasida qo'llab-quvvatlanishi lozim hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Касбий таълимда малакали кадрлар тайёрлаш тизимини янада такомиллаштириш ва халқаро таълим дастурларини жорий қилиш чора-тадбирлари тўғрисида” 2024 йил 16 октябрдаги ПФ-158-сон Фармони[1].
2. Супер. Д.Е. “Kasbiy rivojlanish nazariyasi” (Career Development Theory), “The Psychology of Careers” (1957) [2].
3. Д. Аштоннинг “Education and the Economy” (1993, co-authored with Francis Green and others)[3].
4. Д. Колбнинг “Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and Development” (1984)[4].
5. ILO (Халқаро Меҳнат Ташкилоти) – Ёшлар бандлиги бўйича ҳисоботлар[5].
6. “UNESCO, “TVET Strategy 2022–2029” стратегияси бўйича ҳисоботлари[6].
7. Германиянинг BIBB (Federal Institute for Vocational Education and Training) ҳисоботлари[7].
8. Jahon banki – Remittance Data Report (2023) ҳисоботлари [8].
9. Олий таълим, фан ва инновациялар вазирлигининг prof-emis.edu.uz электрон платформасидан олинган таҳлилий маълумотлар асосида тайёрланди.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 6

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
